

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 49 stillet af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg (alm. del) den 18. marts 2005

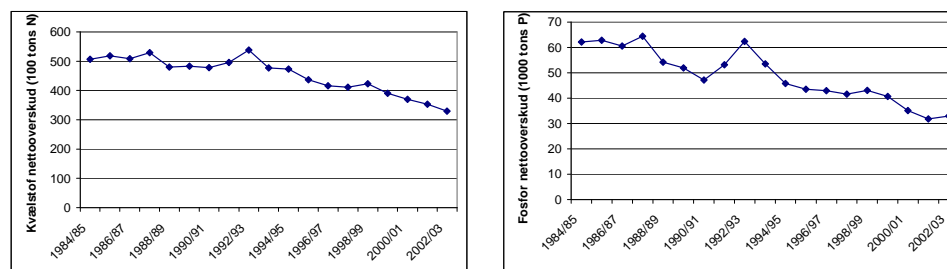
Spørgsmål 49:

Ministeren bedes oplyse, hvorledes landbrugets udledning af henholdsvis kvælstof, fosfor og ammoniak har udviklet sig siden vedtagelse af Vandmiljøplan I og frem til 2005. Herunder hvor meget henholdsvis svineproduktionen og kvægproduktionen tegner sig for inden for alle tre forureningskilder opgjort i pct. af den samlede udledning til naturen.

Svar

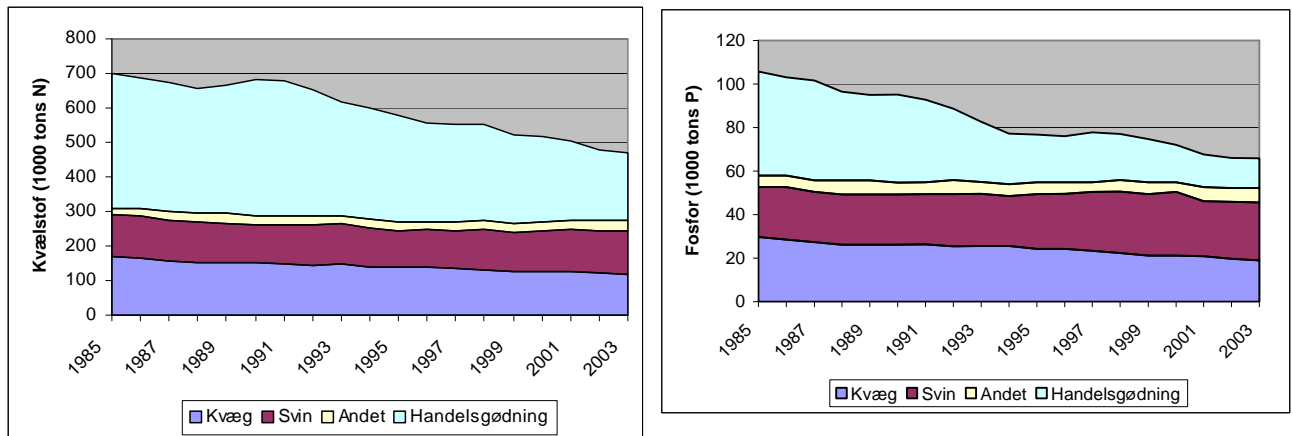
Jeg har forelagt spørgsmålene for Danmarks Miljøundersøgelser der har oplyst følgende, hvortil jeg henviser:

"Landbrugets udledning af næringsstoffer skyldes, at landbruget har et nettooverskud, dvs. der tilføres flere næringsstoffer end der fjernes. Tilførslen sker især i form af handelsgødning, foderstoffer, atmosfærisk tilførsel og for kvælstofs vedkommende også ved kvælstoffiksering. Fraførslen udgøres af salg af animalske og vegetabiliske produkter. I figur 1 ses nettooverskuddet for henholdsvis kvælstof og fosfor.

Figur 1. Nettooverskud af kvælstof og fosfor i dansk landbrug, 1984/85-2002/03

En væsentlig årsag til udledningen af næringsstoffer er mængden af husdyrgødning og anvendelsen af handelsgødning, som ses af figur 2.

Figur 2. Udvikling i produktionen af kvælstof og fosforindholdet i husdyrgødning for henholdsvis kvæg, svin samt anvendelsen af handelsgødning og anden gødning (slam o.l.) for perioden 1985-2002.

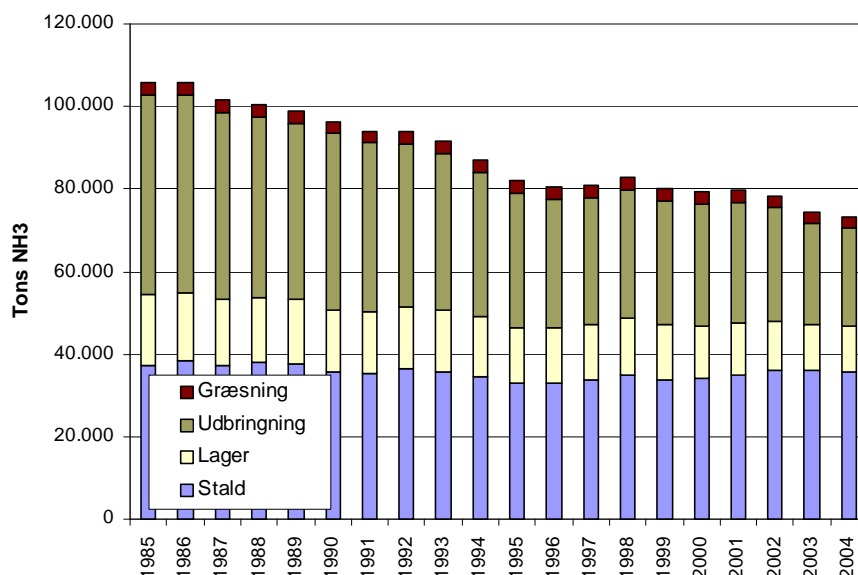
Kvælstof

Nettooverskuddet af kvælstof i dansk landbrug er faldet med ca. 35% fra 1984/85 til 2002/03 (figur 1). Siden vedtagelsen af Vandmiljøplan I og frem til i dag er kvælstofoverskuddet således faldet med ca. 1/3. I det følgende vil de årstal der fremgår, være de bedste tal der eksisterer for denne periode, 1987-2005.

Nettooverskud af kvælstof tabes til natur og miljø ved ammoniakfordampning, denitrifikation og evt. indlejring i jordens pulje af kvælstof.

Ammoniakemissionen stammer hovedsageligt fra landbruget (97%). De øvrige kilder er katalysatorer i transportsektoren og industrielle produktionsprocesser.

Hovedparten af ammoniakemissionen i landbruget stammer fra husdyrgødningen. Udviklingen fremgår af Figur 3, hvoraf også fremgår, at det største tab, med udgangspunkt i den enkelte kilde, sker fra stalden.

Figur 3. Fordelingen af ammoniakemissionen fra husdyrgødning på stald, lager, udbringning og græsning 1985 - 2004. Opgørelsen fra 2004 er foreløbig.

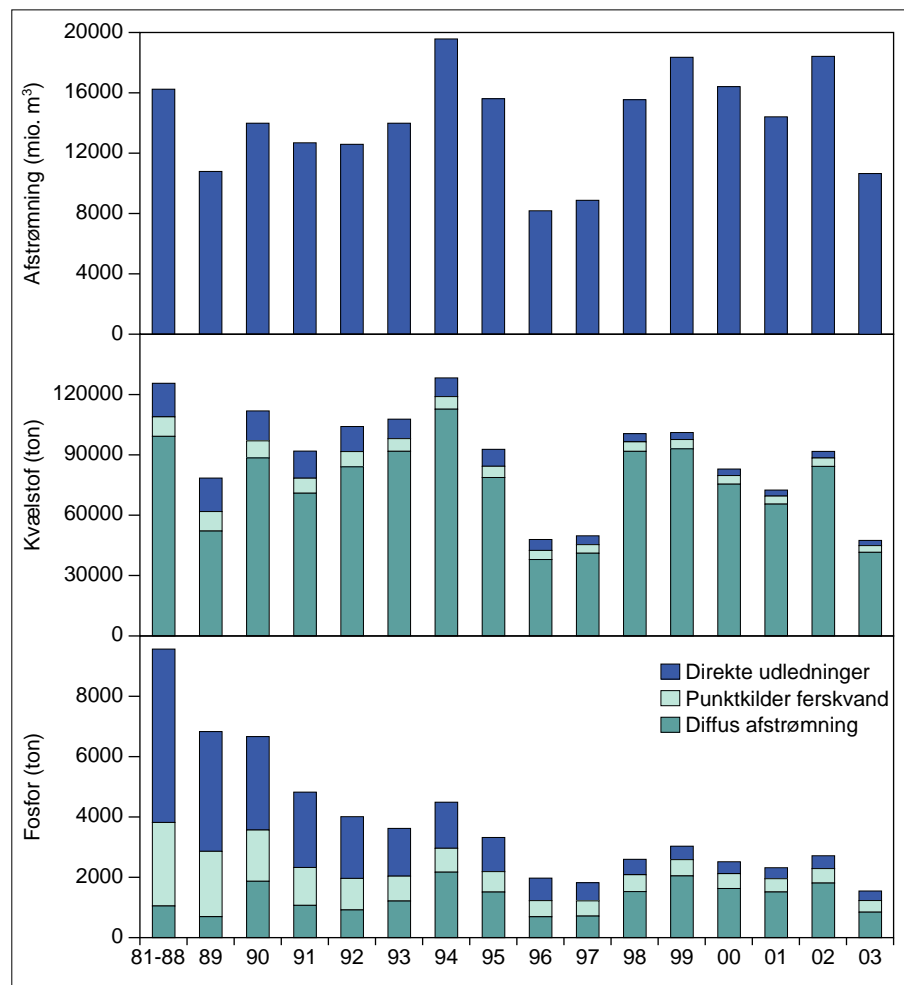
Ammoniakemissionen fra kvæg er faldet med ca. 45% siden 1985 og udgjorde i 2004 ca. 32% af emissionen fra husdyr. Ammoniakemissionen fra svin er faldet med ca. 27% siden 1985 og udgjorde i 2004 ca. 53% af emissionen fra husdyr.

Hvad angår den gennemsnitlige kvælstoftilførsel fra luften til danske landområder udgør denne ca. 20 kg N/ha, hvoraf dansk landbrug bidrager med knapt en tredjedel. Ca. 2/3 stammer fra udenlandske kilder. Den største kvælstoftilførsel ses i den sydlige del af Jylland, hvilket skyldes høj nedbørsmængde, høj husdyrproduktion og kort afstand til lande syd for Danmark, hvor der er høj kvælstofemission. Generelt er der en sammenhæng mellem stor husdyrproduktion og høj kvælstoftilførsel fra luften til landområderne, men øvrige faktorer som vejforhold og afstand til øvrige emissionsområder spiller ligeledes ind. I øvrigt henvises til besvarelse af FMPU spørgsmål nr. 54 og 55 (alm. del).

Tilførslen af næringsstoffer til vandmiljøet med vandløb og direkte udledninger er illustreret ved udviklingen i tilførslen til havmiljøet (figur 4). Det fremgår, at der er store år til år variationer i ferskvandsafstrømningen via vandløb, og at disse variationer kan genfindes i tilførslen af næringsstoffer til havet.

For kvælstof udgør den diffuse tilførsel langt den største andel, og heraf udgjorde den landbrugsbetingede tilførsel ca. 78% i perioden 2001-2003. Når man korrigerer for år til år variationer i afstrømning er der sket et fald i kvælstoftilførslen til havet via vandløb og punktkilder på ca. 43 % fra 1989-2003. Til sammenligning var der i samme periode et fald i kvælstoftransporten i vandløb i dyrkede oplande på ca. 35%.

Det er ikke muligt eksakt at beregne, hvor meget henholdsvis kvæg- og svineproduktionen bidrager til udledningen af kvælstof til vandmiljøet.

VA04 – Fig. 7.3

Figur 4. Den årlige ferskvandsafstrømning og den samlede tilførsel af kvælstof og fosfor via vandløb og direkte spildevandsudledninger til havet for 1989 til 2003, og et gennemsnit for perioden 1981-88.

Fosfor

Nettooverskuddet af fosfor i dansk landbrug er faldet med ca. 52% fra 1984/85 til 2002/03.

Fosfor tabes til omgivelserne ved udvaskning, erosion og en meget stor del indlejres i jordens pulje af fosfor. Det fremgår af figur 4, at der er sket en meget betydelig reduktion i fosfortilførslen i de direkte udledninger til havet og i punktkilder til ferskvand. Når man korrigerer for år til år variationer i afstrømning kan der ikke påvises nogen udvikling i den diffuse fosfortilførsel til havet.

Der er stor usikkerhed forbundet med at opsplitte den diffuse tilførsel. For perioden 2001-2003 vurderes det, at landbrugsdrift har bidraget med ca. 38% af den samlede fosfortilførsel til havet via vandløb og direkte udledninger.

Det er ikke muligt at beregne, hvor meget henholdsvis kvæg- og svineproduktionen bidrager med til udledningen af fosfor til vandmiljøet.”